

Platforma

organizacija za saradnju
sa mehanizmima Ujedinjenih
nacija za ljudska prava

ZAKLJUČNA ZAPAŽANJA I PREPORUKE UGOVORNIH TELA UJEDINJENIH NACIJA U VEZI SA AZILOM U REPUBLICI SRBIJI

Sadržaj

UNIVERZALNI PERIODIČNI PREGLED.....	1
KOMITET ZA LIUDSKA PRAVA (HRC)	2
KOMITET ZA EKONOMSKA, SOCIJALNA I KULTURNIA PRAVA (CESR)	4
KOMITET ZA ZABRANU DISKRIMINACIJE ŽENA (CEDAW).....	6
KOMITET ZA ZABRANU RASNE DISKRIMINACIJE (CERD).....	7
KOMITET PROTIV MUČENJA (CAT)	8
KOMITET ZA PRAVA DETETA (CRC).....	10
KOMITET ZA PRISILNE NESTANKE (CED)	14

Univerzalni periodični pregled
Treći ciklus, 2018. godina

[LINK](#)

Broj	Preporuka
113.74. Nemačka	Uspostaviti efikasan i koordinisan sistem za integraciju izbeglica u društvo.
114.107. Tunis	Nastaviti napore u borbi protiv trgovine ljudima, posebno trgovine decom migrantima bez pratnje.
114.109. Honduras	Ojačavati mere za sprečavanje i borbu protiv trgovine ljudima, uz obraćanje posebne pažnje na migrante i izbeglice.
114.110. Sijera Leone	Osnažiti mere za borbu i eliminaciju trgovine ljudima naročito migranata i izbeglica.
114.111. Palestina	Unaprediti napore u sprečavanju i borbi protiv trgovine ljudima, posebno među izbeglicama i migrantima.
114.112. Istočni Timor	Osnažiti mere u cilju prevencije i borbe protiv trgovine ljudima tako što će posvetiti posebnu pažnju migrantima i izbeglicama.
114.113. Ukrajina	Osnažiti mere za prevenciju i borbu protiv trgovine ljudima sa posebnim fokusom na migrante i izbeglice, u skladu sa preporukom Komiteta UN za ljudska prava.
114.114. Indonezija	Intenzivirati napore za prevenciju i borbu protiv trgovine ljudima, sa fokusom na migrante i izbeglice.
114.115. Irak	Unaprediti specijalne procedure za tražioce azila.
114.116. Honduras	Usvojiti sveobuhvatnu politiku koja ima za cilj postizanje trajnih rešenja za sva interna raseljena lica u Srbiji; koja bi uključivala lokalnu integraciju na pragmatičan način, uzimajući u obzir povratak i naseljavanje na drugim mestima, primenom zakona o boravištu i prebivalištu na holistički način.

Komitet za ljudska prava (HRC) Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima <u>CCPR/C/SRB/CO/3</u>		
Godina	Zapažanje	Preporuka
Trgovina ljudima i prisilni rad		
2017	<p>30. Komitet je zabrinut zbog:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) prisustva domaćih i stranih kriminalnih grupa koje se bave trgovinom ljudima i zbog eksploracije mnoštva migranata i izbeglica od strane ovih grupa u državi potpisnici; b) informacije da za Nacionalnog koordinatora za borbu protiv trgovine ljudima nije obezbeđen zvanični plan rada ili budžet; c) situacije dece kojima se trguje ili koja su eksplorisana od strane članova porodice ili druge dece koja su primorana da rade, prose ili da se bave prostitucijom (čl. 7, 8, 13 i 24).	<p>31. Država potpisnica treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) ojača svoje mere za sprečavanje i borbu protiv trgovine ljudima, s posebnim fokusom na migrante i izbeglice; b) posveti neophodne resurse istraživanju slučajeva trgovine ljudima i gonjenju svih izvršilaca; c) obezbedi Nacionalnom koordinatoru za borbu protiv trgovine ljudima neophodna sredstva i formalni plana rada; d) osigura da se deca uklone iz porodica koje su odgovorne za njihovu eksploraciju, kao i da se deca u potpunosti priznaju kao žrtve, a ne kao počinioци zločina; e) osigura da se Inspektoratu za rad i relevantnim koordinacionim telima obezbedi dovoljno sredstava, obuka i pristupa za otkrivanje i sprečavanje dečijeg rada; f) razvije programe za rehabilitaciju žrtava, uključujući decu, trgovine ljudima i prisilnog rada.
Izbeglice i tražioci azila		
	<p>32. Iako priznaje postojeće izazove u pogledu izbeglica i uvažava postojeću osnovnu pravnu zaštitu, Komitet je zabrinut zbog:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) postojanja značajnih prepreka i kašnjenja u procesu registracije, saslušanja i davanja identifikacionih isprava tražiocima azila, kao i zbog malog broja odobrenih zahteva za azil; b) prijavljenih slučajeva vraćanja čime se uskraćuje pristup teritoriji Srbije i pristup postupku azila; kolektivnih i nasilnih proterivanja; i pogrešne primene principa „sigurne treća zemlje”, uprkos zabrinutosti u pogledu uslova u nekim od tih zemalja; c) neadekvatnih uslova u prihvatnim centrima, uključujući smeštanje dece bez pratnje sa odraslima i nedostatak zaštite pojedinaca izvan prihvatnih centara; d) neadekvatnog pristupa za dece bez pratnje starateljima koji donose odluke u najboljem interesu deteta; i	<p>33. Država potpisnica treba strogo da poštuje svoje nacionalne i međunarodne obaveze:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) omogućavanjem dostupnosti pristupa formalnom postupku za podnošenje zahteva za azil na svim graničnim prelazima, posebno na međunarodnim aerodromima i u tranzitnim zonama, kao i da su sve osobe koje direktno stupaju u kontakt sa izbeglicama ili migrantima odgovarajuće edukovane; b) obezbeđivanjem da se svi zahtevi za azil odmah procenjuju na individualnoj osnovi, uz puno poštovanje principa zabrane proterivanja (<i>non-refoulement</i>), kao i da odluke o odbijanju mogu biti osporene u postupku sa suspenzivnim dejstvom; c) uzdržavanjem od kolektivnog proterivanja stranaca i osiguravanjem objektivne procene stepena zaštite kada se stranci proteruju u „sigurne treće zemlje”; d) obezbeđivanjem adekvatnih uslova i unutar i izvan prihvatnih centara za sve izbeglice i tražioce azila; i

	e) neadekvatnih procedura za utvrđivanje starosti dece bez pratnje (čl. 6, 7, 13 i 24).	e) obezbeđivanjem postojanja prikladnih protokola za određivanje starosti dece bez pratnje i da oni dobiju adekvatno starateljstvo i tretman u skladu sa najboljim interesima deteta.
Širenje informacija i praćenje		
43. U skladu sa pravilom 71 stav 5 Pravilnika o radu Komiteta, država potpisnica je dužna da, u roku od jedne godine od usvajanja ovih Zaključnih zapažanja, obezbediti informacije o sprovođenju preporuka datih u stavovima 15 (Isključenost Roma), 33 (Izbeglice i tražioci azila) i 39 (Sloboda izražavanja).		

Komitet za ekonomска, socijalna i kulturna prava (CESR) Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima		
<u>E/C.12/SRB/CO/2</u>		
Godina	Zapažanje	Preporuka
Diskriminacija		
2014	<p>11. Komitet je zabrinut zbog činjenice da se pripadnici nacionalnih i etničkih manjina, osobe sa invaliditetom, izbeglice i interno raseljena lica, uključujući Rome i ostale marginalizovane grupe, i dalje suočavaju sa diskriminacijom u pogledu pristupa ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima. Komitet je takođe zabrinut zbog toga što se zakon o zabrani diskriminacije ne primenjuje sistematski, o čemu svedoči mali broj zaključenih predmeta koji se odnose na diskriminaciju (član 2, stav 2).</p>	<p>11. Komitet poziva državu potpisnicu da:</p> <p>a) intenzivira svoje napore na promovisanju ravnopravnosti i da se bori protiv diskriminacije usmerene ka pripadnicima nacionalnih manjina, osobama sa invaliditetom, izbeglicama i interno raseljenim licima, uključujući Rome, LGBT osobe i ostale marginalizovane osobe i grupe u pogledu pristupa zapošljavanju, socijalnoj zaštiti, stanovanju, zdravstvu i obrazovanju;</p> <p>b) sistematski primenjuje Zakon o zabrani diskriminacije i druge relevantne propise, kao i Strategiju za prevenciju i zaštitu od diskriminacije za period 2013-2018. godine u cilju sprečavanja i kažnjavanja svih vidova diskriminacije, uzimajući u obzir sve zabranjene osnove diskriminacije sadržane u članu 2. stav 2. Pakta i razrađene u Opštem komentaru Komiteta br. 20 (2009) o zabrani diskriminacije u ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima.</p>
Lične isprave		
	<p>13. Konstatujući nedavne izmene i dopune koje olakšavaju upis rođenja i prijavu boravka, Komitet izražava svoju zabrinutost zbog toga što i dalje određeni broj izbeglica, povratnika i interno raseljenih lica nema lične isprave, čime im se ograničava uživanje ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava. Komitet je takođe zabrinut zbog toga što mnogi interno raseljeni Romi koji žive u neformalnim naseljima bez prijave prebivališta nisu dobili preregistrovanu stalnu adresu boravka sa poslednje adrese (čl. 2. 9. 11. 12. 13. i 14.).</p>	<p>13. Komitet preporučuje državi potpisnici da izbeglicama, povratnicima i interno raseljenim licima, posebno Romima bez prijavljenog prebivališta u neformalnim naseljima, omogući delotvoran pristup procedurama za upis rođenja i prijavu prebivališta kako bi olakšala pristup ličnim ispravama, uključujući izvode iz matične knjige rođenih, lične karte i radne knjižice. U međuvremenu, licima ugroženim u ovom pogledu treba omogućiti pristup ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima.</p>
Tražioci azila, izbeglice i interno raseljena lica		
	<p>14. Iako konstatiše funkcionisanje Kancelarije za azil, Komitet je zabrinut zbog nedostatka pravednog i delotvornog postupka azila, budući da je samo neznatan broj tražilaca azila u Srbiji dobio status izbeglice, uprkos tome što većina tih lica dolazi iz zemalja iz kojih dolaze izbeglice. Dalje konstatujući rad Komesarijata za izbeglice i migracije u Srbiji, Komitet izražava svoju zabrinutost zbog toga što izbeglice i interno raseljena lica nemaju pristup sveobuhvatnim programima integracije. Komitet je takođe zabrinut zbog ograničenih kapaciteta socijalnih službi u mestima u kojim se nalaze centri za azil i nedovoljnih kapaciteta za prihvat tražilaca azila (čl. 2. 9. i 11.).</p>	<p>14. Komitet preporučuje državi potpisnici da:</p> <p>a) usvoji neophodne podzakonske akte i druge mere, uključujući obuku službenika za migracije, kao i da osigura nezavisnost Kancelarije za azil kako bi obezbedila punu primenu Zakona o azilu iz 2007. godine i garantovala pravedne i efikasne postupke za dobijanje azila, a posebno zaštitu od proterivanja (<i>non-refoulement</i>);</p> <p>b) uspostavi funkcionalan mehanizam lokalne integracije za izbeglice priznat u skladu sa Zakonom o azilu, kao i za interno raseljena lica u oblastima kao što su obrazovanje, socijalna pomoć, jezik, stručna obuke i stanovanje, i da u tom pogledu usvoji i sprovodi nacionalnu</p>

		<p>strategiju za rešavanje problema izbeglih i interno raseljenih lica i nakon 2014. godine, zajedno sa akcionim planom koji bi trebao da obuhvati jasne vremenske odrednice i budžet;</p> <p>c) poveća kapacitete službi socijalne zaštite u mestima u kojima se nalaze centri za azil, kako bi mogla bolje da odgovori potrebama tražilaca azila i priznatim izbeglicama;</p> <p>d) poboljša postojeće kapacitete za prihvatanje tražilaca azila kako bi mogla da odgovori promenama u broju zahteva za azil i stvarnoj dužini postupka azila.</p>
Penzije za izbeglice i interno raseljena lica		
	23. Komitet je zabrinut zbog toga što je veliki broj izbeglica iz Hrvatske i interno raseljenih lica sa Kosova i dalje, već više godina, lišeno prava na isplatu zaostalih i neisplaćenih penzija (član 9).	23. Komitet snažno apeluje na državu potpisnicu da nastavi bilateralne pregovore u vezi sa isplatom penzija izbeglicama iz Hrvatske koji borave u Republici Srbiji i da se pobrine za zamenu dokumentacije za isplatu penzija interno raseljenim licima sa Kosova koji nisu mogli da dostave svoje radne knjižice.
Siromaštvo		
	29. Komitet je i dalje zabrinut zbog ograničene delotvornosti postojećih strategija za rešavanje ekstremnog siromaštva u državi potpisnici, posebno među izbeglicama, povratnicima, interno raseljenim licima, pripadnicima manjina, starijim licima i osobama sa invaliditetom kao i zbog rasprostranjenosti regionalnih razlika u ostvarivanju svih ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava bez diskriminacije (čl. 2. i 11.).	29. Komitet poziva državu potpisnicu da proširi svoju Strategiju za smanjenje siromaštva kako bi rešila problem ekstremnog siromaštva sa kojim se posebno suočavaju pripadnici marginalizovanih grupa, da preduzme sve neophodne korektivne mere kako bi rešila pitanje regionalnih razlika koje utiču na podjednako uživanje ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava i da izdvoji dovoljna sredstva za sprovođenje ovih strategija, uzimajući u obzir izjavu Komiteta iz 2001. godine o siromaštву i Međunarodnom paktu o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima.
Pravo na obrazovanje		
	34. Komitet konstatiše da tražiocima azila i lica kojima je odobren azil mogu da ostvare pristup osnovnom i srednjem obrazovanju besplatno; međutim, Komitet je zabrinut zbog činjenice da se deca tražiocima azila koja su smeštena u centrima za azil u državi potpisnici ne upisuju u lokalne škole (čl. 13. i 14.).	34. Komitet preporučuje državi potpisnicu da se deci tražiocima azila koja čekaju odluku o svojim zahtevima za dobijanje izbegličkog statusa omogući pristup osnovnom i srednjem obrazovanju u skladu sa Zakonom o azilu.

<p style="text-align: center;">Komitet za zabranu diskriminacije žena (CEDAW)</p> <p style="text-align: center;">Međunarodna konvencija o eliminisanju svih oblika diskriminacije žena</p> <p style="text-align: center;"><u>CEDAW/C/SRB/CO/4</u></p>		
Godina	Zapažanje	Preporuka
Žene iz osetljivih društvenih grupa		
2019	<p>43. Komitet pozdravlja usvajanje Nacionalne strategije o starenju, Nacionalne strategije za socijalno uključivanje Romkinja i Roma za period 2016-2025 i Nacionalne strategije za rešavanje pitanja izbeglica i interno raseljenih lica, kao i političku volju i odlučnost države potpisnice kako bi se poboljšala situacija žena u nepovoljnem položaju, kako je navela delegacija tokom dijaloga. Komitet je, međutim, zabrinut zbog izveštaja da Romkinje, starije žene, siromašne žene, žene sa invaliditetom, izbeglice i interno raseljene žene, žene glave domaćinstava i dalje doživljavaju višestruke i međusobno povezane oblike diskriminacije. Komitet je naročito zabrinut što one i dalje imaju ograničen pristup zdravstvu, obrazovanju, zapošljavanju, socijalnoj pomoći i što nemaju zaštitu od rodno zasnovanog nasilja.</p>	<p>44. Komitet poziva državu potpisnicu da energično nastavi sa naporima da eliminiše višestruke i međusobno povezane oblike diskriminacije koje doživljavaju grupe žena u nepovoljnem položaju, istovremeno osiguravajući njihovo ekonomsko osnaživanje. Komitet ohrabruje državu potpisnicu da sprovede sveobuhvatnu analizu za procenu situacije, posebnih potreba i aspiracija ugroženih grupa žena, kao što su Romkinje, starije žene, siromašne žene, žene sa invaliditetom, izbeglice i interno raseljene žene, žene koje vode domaćinstva, kako bi prikupila podatke za unapređenje zakonodavnog okvira i razvoj politika.</p>

Komitet za zabranu rasne diskriminacije (CERD) Međunarodna konvencija o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije		
<u>CERD/C/SRB/CO/2-5</u>		
Godina	Zapažanje	Preporuka
Tražioci azila, migranti i izbeglice		
2018	26. Komitet zapaža informaciju države potpisnice da tražioci azila imaju pravo na smeštaj, zdravstvenu zaštitu, besplatno obrazovanje, socijalnu pomoć i usluge prevođenja, i dalje zapaža informacije date tokom dijaloga o stalnim i tranzitnim smeštajnim objektima. Međutim, Komitet je zabrinut zbog saznanja da većina zahteva za azil podnetih u poslednje dve godine nije rešena i da je načelo sigurne treće zemlje primenjeno na ogromnu većinu zahteva za azil podnetih 2016. godine (član. 5 i 7).	<p>27. Pozivajući se na svoju opštu preporuku br. 30 (2004) o diskriminaciji nedržavljanina, Komitet preporučuje državi potpisnici da:</p> <p>a) nastavi sa naporima da obezbedi da svi nedržavljeni, uključujući migrante i tražioce azila, uživaju svoja ljudska prava i imaju pristup odgovarajućim humanitarnim uslugama, uključujući hranu, sklonište i zdravstvene usluge;</p> <p>b) preduzme hitne mere kako bi se obezbedila pravovremena i pravična obrada zahteva za azil, uključujući i obezbeđivanje dovoljnih sredstava za odgovarajuća tela donosioce odluke i obezbeđivanje doslednog poštovanja načela zabrane proterivanja ili vraćanja;</p> <p>c) obezbedi da su sva deca, uključujući i decu migrante, upisana u osnovnu školu i sprovodi programe uključivanja u školama kako bi deci migrantima pružila lingvističku i svaku drugu podršku koja im je potrebna;</p> <p>d) dostavi u svom sledećem periodičnom izveštaju razvrstane statističke podatke o broju i ishodu podnetih zahteva za azil.</p>

Komitet protiv mučenja (CAT) Konvencija protiv torture i drugih surovih, neljudskih ili ponižavajućih kazni i postupaka CAT/C/SRB/CO/2		
Godina	Zapažanje	Preporuka
Obeštećenje		
2015	13. Komitet je zabrinut zbog informacije da sudovi često primenjuju zakonodavstvo tako da zahtevi za obeštećenje od države postanu zastareli u roku od pet godina od događaja koji je doveo do povrede ili u roku od tri godine od datuma kada tužilac sazna za štetu. Komitet takođe konstatuje sa zabrinutošću informaciju da žrtve često ne zadovolje visoke standarde dokazivanja štete ili nepravde koje sudovi odrede, čak i sa dijagnozom post traumatskog stresnog sindroma, a kada je naknada dosuđena nakon dugog postupka, ona je često veoma mala. Komitet ostaje zabrinut zbog nepostojanja posebnog programa za rehabilitaciju žrtava torture i zlostavljanja (član 14.)	13. Pozivajući se na svoj Opšti komentar broj 3 (2013) o implementaciji člana 14 od strane država potpisnica, Komitet podstiče državu potpisnicu da ukloni razne prepreke u postojećem zakonodavstvu i njegovoj primeni koje onemogućavaju ostvarivanje prava na pravni lek žrtvama torture i zlostavljanja. U tu su svrhu, država potpisnica treba neodložno da se uzdrži od primene zastarelosti na odštetne zahteve žrtava torture ili zlostavljanja od države, kao i od neodgovarajućih sudske postupaka za dokazivanje ili određivanje šteta. Država potpisnica treba takođe da pripremi podatke o broju žrtava torture i zlostavljanja, uključujući i žrtve rata, prisilno mobilisane izbeglice i žrtve među licima koja traže azil, i da u potpunosti proceni njihove potrebe, uključujući i pravo na rehabilitaciju, time što će obezbediti da su specijalizovane, holističke službe rehabilitacije, odgovarajuće i odmah dostupne bez diskriminacije.
Pristup brzom postupku azila		
	14. Komitet sa ozbiljom zabrinutošću konstatuje informaciju koju je delegacija dala da je od 16.490 lica koja su izrazila nameru da traže azil 2014. godine, u samo 18 predmeta izvršena procena i da je šest lica dobilo utočište ili supsidijarnu zaštitu. Komitet je zabrinut što nedovoljni ljudski resursi Kancelarije za azil ne mogu da na odgovarajući način odgovore rastućem broju lica koja traže azil, što ima za posledicu nemogućnost njihove neodložne registracije i što lica koja traže azil u prijemnim centrima ne mogu da podnesu zahtev za azil. Komitet takođe uzima u obzir izveštaje da veliki broj potencijalnih tražilaca azila biva kažnen zbog nezakonitog boravka u prekršajnim sudske postupcima, gde nemaju besplatnu pravnu pomoć niti dobijaju delotvorne informacije od prevodilačkih službi o mogućnosti da traže azil ili riziku da budu proterani. Komitet takođe konstatuje da ni lica koja traže azil u pritvoru na aerodromu „Nikola Tesla“ ne uživaju ova prava i ne dobijaju nalog za pritvor ili proterivanje koji mogu da ospore (čl. 2, 3. i 16.).	14. Država potpisnica treba da nastavi sa naporima i da ih pojača radi olakšanja pristupa hitnom i pravičnom individualizovanom postupku za odobravanje azila, kako bi se izbegao rizik od proterivanja. U tu su svrhu, Država potpisnica treba da: a) obezbedi da Kancelarija za azil ima dovoljno osoblja i finansijskih i tehničkih sredstava da bi mogla da na vreme registruje lica koja traže azil, izda im odmah identifikacione dokumente, sprovede pojedinačne razgovore uz podršku prevodilačkih službi i doneše odluke o statusu izbeglica u razumnom roku. Država potpisnica treba da reguliše ove nedostatke u nacrtu novog zakona o azilu, uključujući i nepostojanje vremenskih rokova za obaveze; b) uspostavi i osigura sprovođenje standardizovanih i pristupačnih postupaka azila i traženja azila na međunarodnim aerodromima i u tranzitnim zonama; c) garantuje pristup nezavisnoj, kvalifikovanoj i besplatnoj pravnoj pomoći i prevodilačkim uslugama za lica koja traže azil tokom celog postupka azila, kao i prekršajnih postupaka i pri zadržavanju na aerodromu, da bi se osporila zakonitost naloga za njihovu deportaciju i pritvor.

Zabrana proterivanja	
15. Konstatujući odluku Vrhovnog suda da proterivanje u „sigurnu treću zemlju“ treba da bude vezano sa obavezom službenika za azil da situaciju proceni od slučaja do slučaja, Komitet je zabrinut zbog izveštaja da se u praksi pravilo sigurne treće zemlje skoro automatski primenjuje. Štaviše, Komitet je zabrinut što država potpisnica sprovodi postupke prisilnog vraćanja, kao i zbog izveštaja o zlostavljanju, uključujući batine i iznuđivanje novca od nedokumentovanih migranata od strane pripadnika organa reda. Komitet je takođe zabrinut zbog informacija da se lica proterana u Srbiju iz Mađarske podvrgavaju prisilnom vraćanju u Bivšu Jugoslovensku Republiku Makedoniju, na osnovu primene sporazuma o readmisiji, bez delotvornih procesnih garancija za pristup pravnim lekovima protiv odluke, besplatnoj pravnoj pomoći ili informacijama prevodilačkih službi. Komitet je zabrinut što su ovi pojedinci izloženi pojačanom riziku od proterivanja, uključujući i lančano proterivanje (članovi 2, 3 i 16).	15. Komitet poziva državu potpisnicu da obezbedi da postupak odobravanja azila obezbeđuje nezavisno razmatranje zahteva koje poštuje načelo zabrane proterivanja, bez obzira da li se zemlja odredišta smatra sigurnom. Država potpisnica treba takođe da osigura potpunu zaštitu od proterivanja uspostavljanjem neophodne pravne i administrativne zaštite i pravnih lekova u postupcima prinudnog vraćanja i time garantuje u svakom trenutku da se nijedna osoba kojoj je neophodna međunarodna zaštita neće vratiti u zemlju u kojoj je ona u opasnosti da bude podvrgnuta torturi ili okrutnom, nečovečnom ili ponižavajućem postupanju, uslovima ili kažnjavanju ili lančanom proterivanju. Država potpisnica treba takođe da uspostavi formalne mehanizme za nadgledanje granica, u saradnja sa Visokim komesarom Ujedinjenih nacija za izbeglice i organizacijama civilnog društva, i da se energično bori protiv zlostavljanja i iznuđivanja nedokumentovanih migranata od strane policije, uključujući i slanje jasne i nedvosmislene poruke da su takvi postupci neprihvatljivi, i krivičnim gonjenjem i kažnjavanjem počinilaca.

Komitet za prava deteta (CRC) Konvencija o pravima deteta		
<u>CRC/C/SRB/CO/2-3</u>		
Godina	Zapažanje	Preporuka
Raspodela sredstava		
2017	<p>12. Komitet je i dalje zabrinut što proces određivanja budžeta države potpisnice ne predviđa budžetska izdvajanja za decu u relevantnim sektorima i organima, uključujući pokazatelje i sisteme za praćenje na svim nivoima, kao i ciljanu raspodelu budžetskih sredstava za decu koja su marginalizovana i u ranjivom položaju, poput romske dece, dece sa smetnjama u razvoju, dece migranata, izbeglica i dece tražilaca azila.</p>	<p>13. U svetu Opšteg komentara broj 19 (2016) u vezi sa javnim budžetom za ostvarivanje prava deteta, Komitet preporučuje da država potpisnica:</p> <p>a) uspostavi postupak određivanja budžeta koji uključuje prava deteta i definiše jasna izdvajanja za decu u relevantnim sektorima i organima, sa specifičnim pokazateljima i sistemima za praćenje;</p> <p>b) uspostavi mehanizme za praćenje i evaluaciju adekvatnosti, efikasnosti i pravednosti raspodele sredstava izdvojenih za sprovođenje Konvencije;</p> <p>c) osigura transparentno i participativno budžetiranje putem javnog dijaloga, posebno sa decom, kao i odgovarajuću odgovornost vlasti, uključujući i na lokalnom nivou;</p> <p>d) sprovede sveobuhvatnu procenu budžetskih potreba za decu i izdvoji odgovarajuća budžetska sredstva, poveća budžetska sredstva izdvojena za društvene sektore, posebno u oblastima obrazovanja i socijalne pomoći, kao i da se bavi nejednakostima na osnovu pokazatelja koji se odnose na prava deteta.</p>
Nediskriminacija		
	<p>22. Komitet pozdravlja inicijative koje je država potpisnica uvela u cilju rešavanja problema diskriminacije, naročito romske dece, ali ipak izražava zabrinutost zbog:</p> <p>a) stalne diskriminacije romske dece u svim oblastima života, što je jedan od glavnih razloga koji dovodi do smeštanja romske dece u ustanova;</p> <p>b) činjenice da se romska deca, kao i deca sa smetnjama u razvoju, migranti, izbeglice i deca tražioci azila, deca pripadnici manjina, deca koja žive u udaljenim područjima, deca koja žive i rade na ulici, deca sa HIV/AIDS i LGBT deca i dalje suočavaju sa diskriminacijom u pogledu pristupa obrazovanju, zdravstvenoj zaštiti i adekvatnom stanovanju;</p> <p>c) toga što Poverenik za zaštitu ravnopravnosti nema posebnu jedinicu koja bi se bavila slučajevima diskriminacije dece.</p>	<p>23. Komitet poziva državu potpisnicu da:</p> <p>a) osigura potpunu primenu relevantnih postojećih zakona o zabrani diskriminacije, kroz jačanje javnih edukativnih kampanja koje se bave negativnim društvenim stavovima prema romskoj deci, deci sa smetnjama u razvoju, deci pripadnicima manjina, deci izbeglicama i deci tražiocima azila, deci migrantima, deci koja žive i rade na ulici, LGBT deci i deci sa HIV/AIDS;</p> <p>b) osigura da deca koja žive u ruralnim područjima imaju pristup kvalitetnom obrazovanju, adekvatnoj zdravstvenoj zaštiti i stanovanju;</p> <p>c) osigura dostupnost dovoljnih ljudskih, tehničkih i finansijskih resursa za delotvorno sprovođenje Nacionalne strategije prevencije i zaštite od diskriminacije za period od 2014. do 2018. godine;</p> <p>d) uvede poseban mehanizam u okviru Poverenika za zaštitu ravnopravnosti za rešavanje slučajeva diskriminacije dece.</p>

Obrazovanje, uključujući stručno osposobljavanje i savetovanje	
<p>54. Iako Komitet ističe kao pozitivno napore da se pobolja obrazovni sistem, ostaje zabrinut jer:</p> <p>a) visoke stope nepohađanja i napuštanja škole i dalje predstavlja problem za veliki broj učenika u mnogim delovima zemlje;</p> <p>b) postizanje inkluzivnog obrazovanja otežavaju regionalne razlike u raspoloživim sredstvima i resursima za škole, nedovoljna obučenost nastavnika i saradnika u obrazovanju i kontinuirani otpor školskog osoblja i roditelja;</p> <p>c) upis dece sa invaliditetom je nizak na svim nivoima obrazovanja, a i dalje preovlađuju „specijalna odeljenja“ u redovnim školama;</p> <p>d) kapitalni jaz i dalje sprečava decu iz osjetljivih grupa, uključujući decu sa smetnjama u razvoju, decu migrante i tražioce azila, decu iz ruralnih područja, ugroženu decu i romsku decu da pristupe kvalitetnom obrazovanju;</p> <p>e) učešće romske dece, a posebno devojčica u predškolskom, osnovnom, srednjem i stručnom obrazovanju, i dalje je na niskom nivou, a veliki broj romske dece nastavlja da se suočava sa segregacijom u školskom sistemu; takođe zabrinjava mnoštvo izostanaka romske dece iz škole;</p> <p>f) obrazovne mere podrške za decu su nepouzdane zbog nedovoljnog finansiranja međuresornih odbora koji imaju zadatku da procene pojedinačne slučajeva, dok sprovođenje mera uvedenih 2015. godine traži da se ograniči broj saradnika u obrazovanju u školama;</p> <p>g) predškolske ustanove su neadekvatne, prenatrpane u urbanim sredinama i sa neadekvatnim objektima u ruralnim sredinama, a društvene percepcije takođe utiču na odluke roditelja dece sa smetnjama u razvoju da li da ih upišu u predškolsko obrazovanje.</p>	<p>55. U svetu Opšteg komentara broj 1 (2001) o ciljevima obrazovanja i uzimajući u obzir Cilj održivog razvoja 4, podcilj 4.1 i 4.2 da se osigura da do 2030. godine sve devojčice i dečaci završe besplatno, pravedno i kvalitetno osnovno i srednje obrazovanje i da imaju pristup kvalitetnom ranom dečijem razvoju, brizi i predškolskom obrazovanju, Komitet preporučuje da država potpisnica:</p> <p>a) razvije programe, kao i praćenje i evaluaciju takvih programa, za smanjenje stope napuštanja škola; b) ojača napore na promovisanju inkluzivnog obrazovanja za svu decu, naročito za najugroženiju decu, kao i da osigura da je adekvatna ljudska, finansijska i tehnička podrška dostupna u sprovođenju odredaba navedenih u Zakonu o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja; c) garantuje svoj deci sa smetnjama u razvoju pravo na inkluzivno obrazovanje u redovnim školama, nezavisno od saglasnosti roditelja, kao i da obuči i imenuje specijalizovane nastavnike i stručnjake u integrisanim odeljenjima koji pružaju individualnu podršku i dužnu pažnju deci sa smetnjama u razvoju, i da reši problem manjka logopeda i kvalifikovanih stručnjaka za decu sa mentalnim i psihosocijalnim smetnjama; d) dalje ojača napore da se pobolja pristup kvalitetnom obrazovanju u ruralnim sredinama i u malim gradovima, uključujući pristup predškolskom, srednjem i visokom obrazovanju, naročito za ugrožene grupe; e) olakša učešće i uključivanje romske dece u obrazovanje na svim nivoima i podigne svest među nastavnicima i članovima osoblja o psihološkim i pedagoškim savetovalištima o kulturi Roma; f) uspostavi zakonske odredbe za regulisanje sistema za pružanje dodatne podrške učenicima u obrazovnom procesu, kao i da obezbedi da je dovoljan broj stručnjaka dostupan za rešavanje individualnih potreba učenika; i g) osigura jednak pristup za svu decu, posebno iz osjetljivih grupa, programima ranog obrazovanja, bez obzira na status zaposlenosti njihovih roditelja i da obezbedi neophodna sredstva kako bi se osiguralo da su predškolske i školske ustanove adekvatne i da je obezbeđena odgovarajuća obuka za nastavnike i saradnike u nastavi.</p>

Deca izbeglice i tražioci azila		
56. Iako Komitet pozdravlja nastavak saradnje države potpisnice sa UNHCR, kao i napore da se poboljšaju prihvativni objekti za decu i da se sistem zaštite dece prilagodi tako da odgovara potrebama dece koja traže azil i dece izbeglica, Komitet je zabrinut što: <ul style="list-style-type: none"> a) nejasna upućivanja u Zakonu o azilu u pogledu posebnog postupanja prema deci izbeglicama i tražiocima azila, kao i odsustvo odgovarajućeg postupka identifikacije i nedovoljan broj prevodilaca na granici, povećavaju rizik da deca bez pratnje koja ulaze u zemlju ne budu identifikovana kao takva; b) prema važećim propisima, ne postoji poseban postupak azila za decu bez pratnje, što dovodi do kašnjenja u imenovanju pravnih zastupnika; neadekvatne usluge prevođenja; imenovanja i do tri različita staratelja (koji često nisu adekvatno obučeni da deluju kao staratelji); određivanje <i>ad hoc</i> smeštaja za devojčice bez pratnje, dok se dečaci u početku smeštaju u centre za maloletne strane državljane; i što se dugoročno smeštaju deca bez pratnje mlađa od 16 godina koja traže azil u centre za azil, sa neadekvatnim objektima i bez obučenog osoblja da se delotvorno brine o deci 24 časa dnevno, sedam dana sedmično; c) ograničen prostor u centrima za azil je primorao veliki broj dece koja traže azil i dece izbeglica, uključujući decu bez pratnje i razdvojenu decu, da spavaju na ulicama bez adekvatnog smeštaja u nesigurnim i nehigijenskim uslovima, dok se druga plaše da idu u centre zbog straha od deportacije, što ih čini ranjivim na krijućare koji navodno deluju u državi potpisnici; d) neka deca bez pratnje i razdvojena deca su vraćena, u skladu sa postupkom readmisije, bez procene njihovih najboljih interesa, a da nisu bila obaveštena o svom pravu da traže azil na jeziku koji mogu da razumeju; i e) određen broj dece nepoznatog državljanstva su trenutno u opasnosti da postanu lica bez državljanstva u državi potpisnici.		
Seksualna eksploracija i trgovina ljudima		
	62. Komitet pozdravlja napredak koji je država potpisnica napravila u rešavanju problema trgovine ljudima i seksualne	63. Komitet preporučuje da država potpisnica:

	<p>eksploracije. Ipak, i dalje je zabrinut zbog toga što:</p> <p>a) kao rezultat ograničenih resursa, identifikacija žrtava i dalje predstavlja izazov, posebno među decom koja traže azil i decom izbeglicama;</p> <p>b) ne postoji sistem za obezbeđivanje posebne nege, podrške i smeštaja za decu žrtve trgovine ljudima.</p>	<p>a) uspostavi adekvatne i koordinisane mehanizme za identifikaciju i zaštitu dece žrtava trgovine ljudima, uključujući sistematsku i pravovremenu razmenu informacija između nadležnih službenika, kao i da ojača kapacitete policajaca, granične policije, inspektora rada i socijalnih radnika za identifikovanje dece žrtava trgovine ljudima;</p> <p>b) osigura da deca žrtve trgovine ljudima dobijaju specijalizovanu negu, podršku i odgovarajući smeštaj.</p>
<p>Praćenje prethodnih zaključnih zapažanja i preporuka Komiteta o Fakultativnom protokolu o prodaji dece, dečjoj prostituciji i dečjoj pornografiji</p>		
	<p>68. Komitet izražava žaljenje zbog nedostatka informacija u pogledu sprovođenja njegovih ranijih preporuka o Fakultativnom protokolu o prodaji dece, dečjoj prostitutuciji i dečjoj pornografiji (CRC/C/OPSC/SRB/CO/1).</p>	<p>69. Ponavljajući svoje raniye preporuke (CRC/C/OPSC/SRB/CO/1), Komitet apeluje na državu potpisnicu da hitno preduzme sve neophodne mere za sprovođenje navedene preporuke, a posebno da:</p> <p>a) uspostavi u domaćem zakonodavstvu izričitu definiciju zločina prodaje dece i osigura da je ona uključena u relevantno zakonodavstvo u skladu sa članovima 2 i 3 Fakultativnog protokola;</p> <p>b) preduzme sve neophodne mere za rešavanje problema prodaje dece, dečije prostitutucije i trgovine decom u seksualne svrhe u romskim zajednicama;</p> <p>c) uspostavi i vrši vanterritorialnu nadležnost nad svim zločinima počinjenim prema Fakultativnom protokolu bez primene kriterijuma dvostrukog kriminaliteta;</p> <p>d) ojača svoj sistem socijalne zaštite tako da obuhvati svu decu žrtve krivičnih dela zabranjenih prema Fakultativnom protokolu, uključujući romsku decu, decu izbeglice i tražioce azila, internu raseljenu decu, decu migrante i decu pogođenu migracijama;</p> <p>e) preduzme sve neophodne mere da se uspostavi mehanizam za rehabilitaciju, oporavak i reintegraciju dece žrtava zločina zabranjenih Fakultativnim protokolom.</p>

<p style="text-align: center;">Komitet za prisilne nestanke (CED)</p> <p style="text-align: center;">Međunarodna konvencija o zaštiti svih lica od prisilnih nestanaka</p>		
<p style="text-align: center;"><u>CED/C/SRB/CO/1</u></p>		
Godina	Zapažanje	Preporuka
Zabrana proterivanja		
2015	<p>19. Uprkos tome što pozdravlja informacije koje je država članica podnела da žalba odlaže izvršenje naloga ekstradicije (CED/C/SRB/Q/1/Add.1, par. 34), Komitet konstatiše da nema pojašnjenja u vezi sa odlukama o proterivanju tražilaca azila čiji su zahtevi za azil odbijeni. Komitet takođe primećuje da nema informacija o tome da li žalbeni postupak u vezi sa odbijenim zahtevima za azil obezbeđuje suštinsko razmatranje činjenica. Pored toga, Komitet primećuje da domaći zakoni ne predviđaju određenu pravnu zabranu proterivanja gde postoji osnovana sumnja da će to lice biti u opasnosti od prisilnog nestanka (član 16).</p>	<p>20. Država članica bi trebalo da osigura da žalbeni postupak koji se odnosi na odbijene zahteve za azil ima automatsko suspenzivno dejstvo i suštinsko razmatranja zahteva. Država članica treba da razmotri i eksplicitno uključivanje u domaće zakonodavstvo zabrane proterivanja, povratka, predaje, ili izručenja kada postoje opravdani razlozi da će neka osoba biti u opasnosti od prisilnog nestanka.</p>